



Lupa- ja valvontavirasto

LAUSUNTO

kirjaamo@lvv.fi

22.5.2026

Dnro 250/2026

LVV-U/44742/2026

RAHASELÄN TUULIVOIMAHANKKEEN YVA-SELOSTUS

Hanke sijoittuu Ranuan kuntaan Rahaselän alueelle noin 26 kilometriä luoteeseen Ranuan keskustaajamasta. Tuotantoalue rajautuu Ranuan ja Simon kuntarajaan. Hankkeen sähkönsiirtoyhteydet sijoittuvat Ranuan ja Simon kuntien alueille.

Hankkeen vaihtoehdot:

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Hankealueelle rakennetaan enintään 40 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 310 metriä, yksikköteho 6–10 MW ja kokonaisteho enintään 400 MW.

VE2: Hankealueelle rakennetaan enintään 30 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 310 metriä, yksikköteho 6–10 MW ja kokonaisteho enintään 300 MW.

Sähkönsiirron vaihtoehdot:

VEA: Hanke liitetään valtakunnan verkkoon n. 21 kilometrin pituisella 400 + 110 kV voimajohdolla, jonka liittymispiste on Simon kunnassa sijaitsevalla Saunakummun sähköasemalla.

VEB: Hanke liitetään valtakunnan verkkoon n. 20 kilometrin pituisella 400 + 110 kV voimajohdolla, jonka liittymispiste on Simon kunnassa sijaitsevalla Saunakummun sähköasemalla.

VEC: Hanke liitetään valtakunnan verkkoon n. 23 kilometrin pituisella 400 + 110 kV voimajohdolla, jonka liittymispiste on Simon kunnassa sijaitsevalla Saunakummun sähköasemalla.

Hankealue sijoittuu Isosydänmaan paliskunnan alueelle. Rahaselän hankealue on porojen kevät-, syys- ja talvilaidunalue. Paliskunta on erittäin kuormittunut laidunlajinsa vähenemisestä ja pirstoutumisesta teollisen maankäytön vuoksi. Kiihtyvä energiahankkeiden suunnittelu työllistää paliskunnan poroisäntää ja hallintoa kohtuuttomasti. Paliskunnassa on toiminnassa ja suunnitteilla huomattava määrä tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoa. Lisäksi alueella on runsaasti muutakin maankäyttöä. Poronhoidon laidun- ja toimintatila ei kestä muusta maankäytöstä aiheutuvaa kumuloituvaa häiriötä ja laidunlajin heikkenemisen ja vähenemisen taakkaa. Narkauksen paliskunnan raja sijoittuu hankealueelta n. 10 km pohjoiseen. Paliskuntien välillä ei ole esteitä ja hankealueella laiduntaa jonkin verran myös Narkauksen paliskunnan poroja.

Poronhoidon huomioon ottaminen maankäyttöhankeissa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitoilain turvattu erityinen oikeus (PHL 3§). Poronhoitoilain (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. PHL 53§:n kaltaisia neuvotteluita suositellaan käytäväksi muillakin kuin valtion omistamilla mailla, sillä ne on todettu hyväksi keinoksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja. Maakuntakaavamääräykset voivat myös ohjata neuvottelujen käymiseen. Tuulivoiman tuotantoalue ei sijaitse valtion mailla, mutta



sähkönsiirron vaihtoehdot sijaitsevat suurelta osin valtion mailla. YVA-menettelyn aikana on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu 9.12.2025.

Poronhoitoalueen maakuntakaavoissa on poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista edellyttäviä yleismääräyksiä sekä tarkempia määräyksiä esim. poronhoidolle tärkeiden alueiden huomiointamisesta ja säilyttämisestä. Voimassa olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan koko kaava-alueetta koskeva yleismääräys edellyttää: *”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.”*

Alueidenkäyttölain 32§:n mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Alueidenkäyttölain 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoitolain 3§ tekee poronhoitajista alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa hankkeen kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Alueidenkäyttölain 9§:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen.

YVA-selostus

Poronhoitoselvityksen kuvassa 2–5. esitetään petojen tappamien porojen määriä sekä vasahävikikorvauksen määrää. Kuvan yläpuolella oleva teksti antaa ymmärtää, että tilastoja petovahingoista ei olisi kuin kolmelta edeltävältä vuodelta. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkansa. Lisäksi kuvassa pedon tappamat porot esitetään kappaleina, ja vasahävikikorvaukset nimenä antaen olettaa sen olevan euroja. Eri suuren käyttäminen samassa kaaviossa ei anna oikeanlaista kuvaa asiasta.

Poronhoitoselvityksessä on käytetty lähteenä useita eri haastatteluja, puhelinkeskusteluja ja neuvotte-luita. Selvityksen sivulla 26 *Tuulivoimaloiden vaikutukset poronhoitoon*, toisen kappaleen lopussa oleva lause *”Syksyn 2025 pitkien syyssateiden aikaan porot jäivät noin kilometrin päähän voimaloista. (Neuvottelu 9.12.2025).”* antaa ymmärtää, että sateiden takia porot jäivät etäämmäs voimaloista, mikä ei varmaankaan ole tarkoitettu näin. Isosydänmaan paliskunnan kokemusten ja Luonnonvarakeskuksen alustavien tutkimustulosten mukaan porot välttävät tuulivoima-alueita jopa useita kilometrejä. Alustavien tutkimustulosten mukaan porojen laidunnus on siirtynyt kauemmas tuulivoimala-alueista. Tuulivoimaloiden ja muun maankäytön seurauksena Perämeren rannikolla olevat laidunalueet eivät käytännössä ole enää paliskunnan porojen laidunkäytössä, koska porojen kulku sinne on estynyt.

Arvioinnissa on laskettu, kuinka monta hehtaaria tuotantoalueen vaihtoehdoista aiheutuu suoria laidunalan menetyksiä sellaisilla laidunalueilla, jotka soveltuvat laidunkäyttöön. Arvioinnissa on myös laskettu, kuinka paljon eri laidunluokkia sijaitsee koko selvitysalueella ja mikä on selvitysalueella sijaitsevien laidunluokkien pinta-alan suhde laidunluokkien esiintyvyyteen koko paliskunnassa. Selvitysalue on kuitenkin vain hieman hankealuetta suurempi, kuten kuvasta 24–1 näkyy. Arvioinnissa todetaan, että epäsuorat laidunalan menetykset ovat paliskunnalle olennaisempia kuin suorien laidunalanmenetysten, mutta niitä ei ole kuvailtu kuin vain sanallisesti, eikä häiriöaluetta ole määritelty ulottuvan tietylle etäisyydelle. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu vain näkemäalueanalyysin tulokset, ja tätä perustellaan sillä, että voimaloiden näkyvyys ulottuu kauemmas kuin voimaloista aiheutuva välke ja melu. Yhteysviranomaisena on lausunnossaan todennut, että laidunnuksen siirtymissuuntaa on syytä arvioida sekä tulee analysoida häiriövaikutusalueen laajuutta, huomioiden melu-, välke- ja näkemäalueanalyysit, koska



nämä vaikutustyyppit on tunnistettu porojen tai muiden hirvieläinten käyttäytymiseen. Paliskuntain yhdistys näkee, että tutkimuksissakin osoitettua jopa 5 kilometriin ulottuvaa häiriöaluetta tulisi käyttää tarkasteluissa, etenkin huomioiden alueella sijaitsevat häiriölle erityisen herkäät vasomisaalueet.

Skarinin ym. (2015) mukaan vasomisaikana porovaatimet välttivät tuulipuistoja niiden rakentamisaikana jopa 3,5 km päähän alueesta. Tolvanen ym. (2023) tarkasteli yhteenvetojulkaisussaan 84:aa vertaisarvioitua tutkimusta maailmalta. Tutkimuksen mukaan porot välttivät tuulivoimaloiden alueita keskimäärin 5 km säteellä. Suurin osa tutkimuksista on tehty nykyistä pienemmillä voimaloilla, ja välttäminen voi olla vielä suurempaa nykyisillä voimalatyypeillä (Tolvanen ym. 2023). Porojen laidunalueen välttämistä ilmeni sekä elinpiirin valinnan tasolla, että elinpiirin sisällä tapahtuvalla laitumen valinnan tasolla. Porot myös lakkasivat käyttämästä tai käyttivät vähemmän tuulipuistojen läheisistä vakiintuneista kulkureiteistään ja liikkuvat nopeammin alueen poikki, mikä kieli stressistä (Skarin ym. 2015). Tuulivoiman aiheuttama häiriö (melu ja liike) porojen laiduntamiselle vasoma-aikana on todettu myös pysyvän hankkeiden toiminnan aikaisena (Skarin ym. 2018). Porot välttivät sekä melua että tuulivoimaloiden liikettä ja valitsevat alueet mihin ne eivät näy. Tällöin aiheutuu välillisiä laidunmenetyksiä laajemmalla alueella kuin itse hankealue. Myös paliskunnalla on samansuuntaisia kokemuksia jo olemassa olevien tuulivoima-alueiden osalta.

Arvioinnissa olisi suositeltavaa käyttää hyödyksi esimerkiksi skenaariotarkastelua erilaajuisista häiriöalueista. Häiriöalueiden kuvaaminen kartoilla yhdessä sanallisen kuvailun kanssa havainnollistaisi vaikutuksia paremmin. Arvioinnissa todetaan, että laidunalueiden menetysten kokonaislaajuutta on vaikea määrittää, mutta esimerkiksi tuulivoiman selvitysalueen pinta-ala vastaa 2,7 prosenttia koko Isosydänmaan paliskunnan laidunkäyttöön soveltuvasta pinta-alasta ja epäsuoria laidunalan menetyksiä voi aiheutua selvitysalueen ulkopuolellakin. Suorien laidunalan menetysten osoittaminen prosenttilukuna aliarvioi laidunmenetyksiä, joita hankkeesta aiheutuu. Hankkeesta tulee aiheutumaan suorien pinta-alamenetysten lisäksi epäsuoria laidunmenetyksiä. Näitä on osoitettavissa niin tutkimusten kuin myös paliskunnan kokemusten perusteella. Suorien laidunmenetysten pinta-alojen vertaaminen koko paliskunnan pinta-alaan ei ole myöskään tarkoituksenmukaista.

Yhteysviranomainen on lausunnossaan todennut, että hankkeen edellyttämän maa-ainesten oton osalta tarpeellisia lähtötietoja on, mistä hankkeen vaatima maa-aines otetaan ja onko ottopaikka uusi vai olemassa oleva ja mitä poronhoidon toimintoja sen läheisyydessä sijaitsee ja mikä niiden herkkyys on ototoiminnan vaikutuksille ml. otto ajankohta. YVA-selostuksessa oli esitetty kaksi alustavaa vaihtoehtoa paikkaa maa-ainesten otolle, mutta suunnitelma ja tarkemmat sijainnit maa-ainesten ottamiseksi tarkentuu vasta suunnittelun myöhemmässä vaiheessa, joten maa-ainesten oton vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu vain yleisellä tasolla.

Alueella on useita paliskunnan aitoja ja aitapaikkoja. Arvioinnin mukaan useiden näiden aitojen käytön arvioidaan voivan jatkua tuulivoimaloiden käytön aikanakin, mutta niissä käsiteltävien porojen määrä voi vähentyä. Kuitenkin jos porot eivät enää laidunna alueilla, tai poroja ei saada kuljetettua aitapaikoille, ei se ainoastaan vaikuta aidoissa käsiteltävien porojen määrää vaan siihen, että voidaanko aitoja käyttää enää ollenkaan. Tarkastelusta on jäänyt pois Antinvaaran erotusaita, jota käytetään pääsääntöisesti syksyllä ja talvella. Rahaselän alueella laiduntavia poroja on kuljetettu Antinvaaran erotusaitaan ja porojen laidunnuksen muuttuessa hankkeella voi siten olla vaikutuksia myös Antinvaaran aidan käyttöön. Maurun erotusaita ja talvitarha sijaitsee sekä vaihtoehdossa VE1 että vaihtoehdossa VE2 vain noin 1,8 km lähimmistä voimaloista itään. Arvioinnissa todetaan, että aidan käytettävyyttä erotusaitana voi heiketä, jos porojen kokoamisalueella laiduntaa voimaloiden vuoksi aiempaa vähemmän poroja, mutta Maurun aita voi jatkossakin käyttää porojen koti- ja talvitarhana. Tässä yhteydessä tulee kuitenkin huomioida vaikutukset eläinten hyvinvointiin viitaten eläinten hyvinvointilain 35 §:n, jonka mukaan



eläinten pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua. Tämä vaikuttaa olennaisesti aidan käytettävyyteen kotitarhana.

Hankkeen yhteisvaikutusten arviointi on puutteellinen. Nykytilan kuvauksesta yhteisvaikutuksia kuvaavasta kartasta puuttuu Isosydänmaan paliskunnan alueelle sijoittuva Gasgridin vedyn siirtoverkon linjaus. Yhteisvaikutusten arvioinnista puuttuu myös Suhankotuuli- tuulivoimahanke, joka rajoittuu suunnitteilla olevaan Suhangon kaivosalueeseen. Ranuan kunnanvaltuusto on päättänyt 20.4.2026 hyväksyä kaavoitusaloitteen (<https://ranua.fi/suhankotuuli-tuulivoimahanke>). Suhankotuuli-hanketta suunnitellaan Rahaselän tuulivoimahankkeen ja Suhangon kaivoksen väliin. Yhteisvaikutusten osalta vaikutuksia kuvaillaan sanallisesti ja mainitaan, että koko paliskunnan tasolla tarkasteltaessa kaikkien edellä mainittujen tuulivoima-, aurinkovoima- ja kaivoshankkeiden toteutuminen voi aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia poronhoidon nykytilalle. Yhteisvaikutusten osalta tulisi arvioida vaikutusten merkittävyys samalla tavalla kuin muidenkin vaikutusluokkien osalta. Tulee myös ottaa huomioon, että merkittävien kielteisten vaikutusten syntyminen ei edellytä sitä, että kaikki hankkeet tulisivat toteutumaan. Jo yksittäisenkin hankkeen toteutuminen voi aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia paliskunnalle. Paliskuntain yhdistys näkee, että kaikkien hankkeiden toteutuminen tulee aiheuttamaan kohtuuttomia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle alueella. Yhteisvaikutusten osalta tulisi arvioida vielä tarkemmin vaikutukset yhdessä Suhangon suunnitellun kaivosalueen kanssa ja myös viereen suunnitellun Suhankotuuli-hankkeen kanssa. Paliskunta näkee, että Suhangon kaivoshankkeen toteutuessa Rahaselän alueen merkitys korostuu entisestään ja hyvin suurella todennäköisyydellä alueen porojen laidunnus tulee siirtymään Rahaselän alueelle. Näin Rahaselän alue muodostuu erittäin tärkeäksi väistämiseksi poroille.

Hankealue on paliskunnan kevät-, syys- ja talvilaidunalue. Kevätlaidun on myös vasoma-alue. Porojen laidunkierto kulkee alueen läpi keväällä. Tuulivoimala-alueen läheisyyteen sijoittuu useita paliskunnan aitoja. Arvioinnissa todetaan, että tuulivoiman tuotantoalue ei ole tällä hetkellä keskeistä laidunalue, mutta sen merkitys paliskunnalle voi muuttua. Isosydänmaan paliskunta on tuonut esille, että vaikka alueella muutama poronmestari on vähentänyt poroja, ja tällä hetkellä alueella laiduntaa vähemmän poroja, on kuitenkin jo nykyisellään porojen laidunnus siirtynyt pikkuhiljaa alueelle. Poroja laiduntaa jo etenkin alueen pohjoisosassa. Tämä on nähtävissä myös GPS-aineistosta, jota tukee hyvin paliskunnan kuvailua. Ei voida sanoa, että alue ei ole paliskunnalle keskeistä tai merkityksellistä aluetta. Suhangon kaivoshankkeen toteutuessa alueen merkitys muuttuu hyvin todennäköisesti elintärkeäksi ja ainoaksi alueeksi, johon porot voivat väistää. Arvioinnin lopputulemana on, että tuulivoiman tuotantoalueesta poronhoidolle Isosydänmaan paliskunnassa vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 aiheutuvat vaikutukset ovat suuruudeltaan kohtalaisen kielteisiä. Sekä Isosydänmaan paliskunta, että Paliskuntain yhdistys katsovat, että hankkeesta aiheutuvat vaikutukset tulevat olemaan merkittävästi suurempia kuin kohtalaisia kielteisiä.

Yhteysviranomaisen on tuonut lausunnossaan esille, että poronhoidon alueidenkäytöllisiä toiminta- ja kehittämisedellytyksiä tulee arviointiselostuksessa arvioida ja esittää tarvittavia lieventämistoimia. Hankkeessa ei ole onnistuttu löytämään toimia, joilla voitaisiin riittävällä tavalla turvata poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Lopuksi

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki, sekä alueen maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista.



Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää paliskunnalle täysimääräisesti. Näistä tulee neuvotella ja sopia paliskunnan kanssa. Myös hankkeen seurannasta tulee sopia paliskunnan kanssa ja varata siihen riittävät resurssit.

Isosydänmaan paliskunnan kanta Rahaselän tuulivoimahankkeeseen on kielteinen sen todennäköisten, kohtuuttomien kielteisten haittojen vuoksi. Rahaselän tuulivoimahankkeen vaikutukset yhdessä jo olemassa olevien, rakenteilla tai jo kaavoitettujen hankkeiden kanssa tulevat aiheuttamaan kohtuutonta haittaa paliskunnan poronhoidolle.

Isosydänmaan paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä ja turvata paliskunnalle tiedonsaanti hankkeen YVA- ja kaavamenettelyn aikana.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Vilma Sanaksenaho, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi.

Viitteet

Skarin A. & B. Åhman (2014). Do human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective. *Polar Biology* 37 s. 1041-1054.

Skarin, A. Nellemann C. Rönnegård L. Sandström P. & H. Lundqvist (2015). Wind farm construction impacts reindeer migration and movement corridors. *Landscape Ecology* 30: 1527-1540.

Skarin, A., Sandström, P., Alam, M. (2018). Out of sight of wind turbines—Reindeer response to wind farms in operation. *Ecology and Evolution* 2018; 1–14.

Tolvanen, A., Routavaara, H., Jokikokko, M. & Rana, P. (2023). How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. *Biological Conservation*, 288, Elsevier. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.110382>